

Tõe Sõnumid

6. aastakäik.

Tallinnas, 1922.

Nr. 8.

„Oh sina nõdrausuline, mispäraft oled sina kabe wabel.“

Töelised kristlased ja nende tundemärgid.

Apostel Paulus, kes kristliku ajajärgu esimesel aastajajal elas, ütleb rääkides oma aja rahva kõlblisest tafapiinnast ütleb muu seas: „Et nemad olid kõik ülekohtu täis, täis hoorust, kurjust, ahnust, tigedust; täis kadedust tapmist, riidu kawalust, paha wiisi olid keelekandjad, keelepeksjad, Jumala wihtajad, lairjad, suurelised hoopledjad, taggad kurja peale, kes wanemate sõna ei kuulnud. Olid lepituse rikkujad, mõistmata, kes omaiseid ei armasta, leppimata, ilma halastujeta.“ Ja edasi ütleb ta veel: „Ja on hukkamisemata Jumala au kaduwa inimese ja lindude ja neljajalgiste ja roomajate kaju sarnaselt muutnud. . . Kes Jumala tõe on teisiti pööranud waleks ja on austanud ja teeninud looma enam kui loojat. . .“ **Roma 1, 29—31. 23. 25.**

Nõnda langenud inimesejoo hulka tuli Kristus maa peale, et elawat ja tõelist Jumalast ilmutada ja neid oma ewangeliumi põhjusemõtetega unteks, paremateks, ausamateks, pühamateks ja täielikumateks inimesteks ümbermuuta.

Oma jutlustamise alusel: „Parandage meelt, ja uskuge armuõpetust!“ läks temal korda oma kogudust alustada; kooli, kus inimesi taewariiki sisseõpetamiseks ettevalmistati ja nõnda temast alustatud tööd pidi edasi jätkama.

Tema jäungrid nimetati kristlasteks.

Mis tähendab nimi: Kristlane.

Selle nimetuseluseks on nimi „Kristus“ millel seesama tähendus on, kui Ewreakeeljel sõnal: „Messias.“ **Joan. 1, 42.** Selle sõna Gesticelne tähendus on: „Wõitud isik.“ Piibel nimetab maailma Sunistegijat „Messiats“ (s. o. võitud) ja „Würstiks.“ **Dan. 9, 25.** Sellega pidi see isik siis nii preesterliku kui kuningliku iseloomuga olema.

Wana seaduse warjuteenistuses räägitakse meile õliga wõidmisest. **2 Moos. 25, 6.** Nõnda wõieti siis ülemaid preestrid ja kuningaid.

Seega oli siis wõidmine üks püha talitus, mis läbi inimest ärawaliti ja äraraldati Jumalale.

See wanaseaduse salwimine kalli rohudega ja õliga oli eeltähenduselt Kristuse ristimise peale, kui Joannes „nägi Jumala Waimu kui tuikese eennast maha lastawat ja tema peale tulewat.“ **Matt. 3, 16.** Selteparast ütleb ka Peetrus: „Kuida Jumal teda on wõidnud püha Waimu ja wäega.“ **Ap. t. 10, 38.** Kristlane olla, tähendab siis seega Jumalast tema püha Waimuga wõietud olla, nagu meie eelkäija—Kristus.

Mis peame meie mõistma püha Waimuga wõidmise all?

Seda näeme selgesti wanaseaduse warjuteenistusest. Sauli kuningaks wõidmise kohta ütleb püha kiri: „Eks nõnda, et Jehowa siud on wõidnud würstiks oma pärisoja üle.“ **1. Sam. 10, 1.** Ja Aaroni ja tema poegade wõidmise kohta on öeldud: „Ja Mooses wõttis wõidmise õli ja wõidis maja ja kõik, mis seal sees oli ja pühitises neid. Ja ta riputas sest seitse korda altari peale ja wõidis altarit ja kõiki tema riistu ja pesemise riista ja tema jalga, et ta neid pühitseks. Ja ta watas wõidmise õlist Aaroni pea peale ja wõidis teda, et ta teda pühitseks.“ **3 Moos. 8, 10, 10—12.** Kuningaks wõidmine tähendab, et wõitaw peab ühe rahwa pea olema. Preestriks wõidmine tähendab, et ta peab olema pühitsetud, äraraldatud, walitud, seatud ja ehitatud wäega pattude eest ohwerdama. Tema peab üks „hea hais“ Jumalale olema.

Alga kõik eeskujulikud kumbed läksid täide Kristuses, keda ija on seadnud ülemaaks preestriks, ja Isjandaks ja teda täitnud wäega kõrgeist oma rahwa pattusid andeksandma, nõnda siis meid pühitsema, puhastama ja lunastama. **Matt. 1, 21.**

Kristust ei wõitud aga õliga, waid püha Waimuga kõrgeist. Oma jäungrite

pühitsemist ei toimetanud Kristus weega üleriputamisega ega kallide rohtude juitsetamisega, vaid oma Sõna läbi, mis on — nagu tixi jeda ütleb — „Waim ja elu.“ Joan. 6, 63.

Kristuse sõnadeft: „Pühitse neid oma tõe sees, jeft fiuu sõna on tõde,“ (Joan. 17, 17.) paistab selgesti, et jee wägi, misfa pattudeft puhastataife, nii fiis inimese pühitsemist teostataife, Jumala sõna on, nagu jeda ka apostel Paulus tõendab: „Sest mina ei häbene mitte Kristuse armuõpetust, jeft jee on Jumala wägi, õnnistuseks igaihele, kes usub.“ Rom. 1, 16. „Sellepärast täname meie ka Jumalat lõpmata, et, kui teie Jumala kuulutatud sõna meie käest saite, teie jeda wastu wõtjite, ei mitte kui inimeste sõna, waid (nõnda, kui jee tõesti on) kui Jumala sõna, kes ka wägew on teie sees, kes teie usute.“ 1. Tesf. 2, 13. Jumala sõna mõjub inimese peale, kes teda wastu wõttab, wihma sarnaselt, mis maad kastab. „Sest otsekui wihm ja lumi taewast maha tuleb ja ei lähe mitte jenna tagasi, waid kastab maad ja sigitab jeda, ja teeb et jee kasvatab ja an ab seemne külwajale ja leiwa sellele, kes sõõb; nõnda peab mu sõna olema, mis mu suust välja läheb; ei jee pea mitte tühjalt tagasi tulema, waid tege ma, mis mu meelepärast on ja korda jaatma, mispärast ma jeda olen läkitanud! Jef. 55, 10. 11.

Ja tõesti leiame meie esimiste kristlaste elulooft et nende jekka ühtegi liikmeks wastu ei wõetud, kelle elus ei olnud iht täielist mundatust jündinud, kes oma wana patu elu maha ei jätnud ja uut elu ei alganud, mis Kristuse õpetuse läbi elamist oieks awaldanud.

Esimiseks tingimiseks wastuwõtmise juures oli usk, Kristuse läbi awaldatud Jumala ja tema sõna sisse. Sellele järgnes uskliku pühalik tunnistus, kus tema tõotas iga päew ja igal elutingimisel Kristuse õpetusega kokkukõlas elada, mis ta oma elu läbi pidi tõendama.

Kristuse sõnad: „Kes usub Poja sisse, jel on igawene elu; aga kes ei usu Poja sõna, jee ei pea elu nägema“ (Joan. 3, 36) ja „Kes usub ja jeda ristitakse, jee peab õndsaks jaama, aga kes ei usu, teda peab hukka mõistetama“ (Mark. 16, 16, tõendawad, kui kindel Kristus oli oma salwimise ja igawese elu andjaks määramise kohta, tema Jhast ja näitawad esimesi tingimisi, misläbi wõib tõeliseks kristlaseks jaada.

Uus inimene.

Ust Jeesuse Kristuse sisse tähendab usku tema õpetusse jumaliku oleku sisse, mis tõde on ja mille järele usklik iga päew peab käima. Kristuse õpetuse tundmine ja wastuwõtmine Jumala Waimu mõju on ainsamad pühendawad ja uendawad abinõud, misläbi inimene wõib „uueks“ jaada ja mis esimiste kristlaste seas wastuwõtte tingimiseks oli. Jeesus ütleb: „Ma olen jeks jündinud ja jeks ilmale tulnud, et ma tõe pean tunnistust andma; igaiks kes tõe sees on, kuulab minu healt.“ Joan. 18, 37. „Kes Jumalast on, jee kuulab Jumala sõnu.“ Joan. 8, 47.

Uuestjündimine, mis Kristus igawese elu tingimiseks jeadnud, on Kristuse õnnistusõnade wastuwõtmine ja nende järele elamine, nagu jeda ka Peetrus omecagsetele kristlastele meeletuletab neid pühale elule ülesõhutades. Tema kirjutab: „Siis tehke puhtaks oma hinged tõe sõnawõtmises Waimu läbi wennalikuks armastuseks, mis ep ole salalik ja armastage üksteist kõigest wäest ja puhtast südameft, kes teie olete uueste jündinud, ei mitte kaduwast waid hukkaminemata seemnest, elawa Jumala sõna läbi, mis ka igaweste jääb.“ 1 Peetr. 1, 22. 23.

Usklik kristlane, jelle sõna täies mõttes, ei ole mitte jee, kes juuga ütleb: „Jssand, Jssand,“ ilma et ta ei teeks, mis Jssand ütleb (Joan. 6, 46.) waid kes usub Kristuse sisse ja ka teeb tema sõna järele. Nõnda uskusid Kristuse jing-

vid ja selle usu alusel ka esimised kristlased, elades jumalakartlikku ja püha elu.

Minult niisuguste kohta võis ewangelist Joannes kirjutada: „Ja teie on võidmise and saanud, kes püha on, ja võidmise and, mis teie olete temalt saanud, jääb teie sisse.“ 1 Joan. 2, 20. 27.

Uus elu oli meelega paranduse tõendajaks.

Usutunnistus ja võidmine püha Waimuga ei olnud esimiste kristlaste seas mitte salwiga ega õliga, kui välise, nähtawa asjaga, waid see sisemine muudatus sai awalikuks nähtawa uue elu läbi, mis ewangeliumi läbi oli inimese sees nägematalt korda saadetud. Need, kes olid tõelikult Kristuse ewangeliumi wastuwõtnud ja nende enteste tunnistuse ja soowi peale ristitud saanud Kolmainu Jumala nimel, ei otsinud enam maiseid asju, waid seda, mis ülal on. Nemad elasid, Jeesuse Kristuse läbi ühenduses olles, Jumalaga. Nemad ei elanud enam kõlbmata tegude sees waid olid „ärastunud wana inimese tema tegudega“ ja „ehitajid endid, kui Jumala äraralitsitud pühad ja armastatud, südameliku halastusega, heldusega, alandusega, tasandusega ja pika meelega,“ kus nad üksteiselt andeks palusid ja andeks andsid, mis minewiku elus neil oli ette tulnud.

Kes kunni siia maale oli walestanud, ei walestanud nüüd enam, waid igati rääkis tõtt; kes enne olid warastanud, ei teinud seda siis enam, kui ta oli ristitud saanud; nemad püüdsid sellest ajast peale kõik ajal wiisil omandada, mis neil eluks tarwis läks. Nende suust ei kuulnud enam halbu sõnu, ei wandumist ega sajatamist. Meeleparandamine, äritatud olek, wiha, kadetus, laimamine ja kõik halbus oli nende seast kõrwaldatud. Esimised kristlased olid, teistiti nimetatud, Kristuse järelkäijad, Jumala lapsed, ja elasid armastuse sees.

Nende wastastilune armastus ja ülespidamine koguduses, oli kõige parem tunnistus, et neid oli „püha Waimuga wõi-

tud,“ see tähendab, et nad tõelised kristlased olid.

Niisugune iseloomuarendamine oli Kristuse tuleku ja töö eesmärk. Aga inimesed on temale wastupannud ja ei ole enam tema lapsed; neid ei wõi enam tema lasteks hiiuda, waid on weel ainult nimekristlased. Järgmises numbris waatame, kas see tõesti tõsi on. P. P. Paulini.

Kas kirik wõi Kristus.

Ja ütles neile: Kirjutatud on: Minu koda peab palwekojaks hüütama, aga teie olete seda rõõwli auguks teinud. Matt. 21, 13.

Seda kirjakohhta tarwitas Kristus kõnealuseks oma sisesõidul Jerusalemma. Ei wõi öelda et Jerusalemi oma kuningat oleks rõõmuga wastuwõtnud. Ettealmistusi selleks tegi Dniistegija ise, kus ka tema jüngrid ja rahwas kaasaaitasid, kes olid suureks pühaks Jerusalemma tulnud.

Kõnda sõitis Jeesus wäikeste pidustuste saatel Jerusalemma, nagu seda 21 p. esimistest salmidest näha on. Aga Kristus ei tunnud sest pidustusest rõõmu. Kuni linn õlimäelt paistma hakkas, nuttis ta linna pärast, et see ei ole tunnud oma armukatsumise aega. Järgmisel päewal hüüdis ta neid põrutawaid sõnu: „Jerusalemi, Jerusalemi! kes sa tapad prohwetid ja wiskad kividega neid surnuks, kes sinu juure on läkitatud, kui mitu korda olen mina sinu lapsed tahtnud koguda, otsegu lina kofu kogub oma pojad tiibade alla ja teie ei ole mitte tahtnud.“ Wiigipuu, miswilja ei kannud, äraneemise (s. 18 edasi) ja tähendamise sõna maameestest (s. 33 edasi) tähendasid Jerusalemi seisukorra ja saatuse pääle. Aga siiski elas Jerusalemi ühe suure pühade pidustamise eelõhtul. Jeesus mõistis käesolewa pühade tähendust rahwa seas ja paistab kui oleks see isegi tema peale mõju awaldanud, sest rahwas terwitas teda ja hüüdis: „Hosianna Daweti pojale! kiidetud olgu see, kes tuleb Issanda nimel, Hosianna kõrges!“

Mitmed rahwa seast mõtlesid seda tõelikult, mis nad hüüdsid ja sellepärast sallis Jeesus nende rõõmuhüüdeid, selle pääle waatamata, et neil sündumuste seisukorra kohta wale arusaamine oli.

See kõik oli wäljas, teadmattuses olewa rahwa seas.

Aga templis oli Kristusel teistisuguse rahwaga tegemist, kus ta templit teist korda puhastas ja nimetas selle puhastuse põhjuse olewat, et teda oli „rõõwli auguks“ tehtud.

Aralangemine Israeli seas.

Lubatagu mulle siis üht sõrdlust ettetuua.

Ma praeguse kristlaste seas pühitsetakse Kristuse surma ja ülestõusmist. Selleks ajaks püütakse mitmel viisil pühade meeolelu sünnitada. Jumal lasseb ka praegu seda sünnitada, ilma et temal sellest vähemat meelega oleks. Miks pärast ei ole temal sellest meelega?

Et ta täna kristlaste seas üht samajugust suurt muudatust halbduse poole näeb, nagu wanaft Israeli seas. Ma toon järgnevalt oma ütlekusele tõendusi. Lubage et ma esitaks mõne tõeasja pääle lähendan, mis seda muudatust tõendawad.

Oli aeg, kus Jerusalemma tempel jumaliku otstarbe kohajelt palwekoda oli. Seda tõendab see auline avaldus templi õnnistamise puhul Saalomoni ajal, millest 2. Aja 6 peatükk kirjeldab.

Alga juba Saalomoni enese aegus alustati templi roojatust ja jalkati seda, hoolimata mitmetordjelt puhastustatsetest, kunni Nebukadnetsar templi maha lõhtus. Seerubabeli ajal ehitati tempel uutest ja palwetabes jälle üles, nagu see Esra raamatus kirjeldatud. Alga ka seegi koda ei jäänud teotamataks ja kui Kristus oma jutlustamise ametit alustabes templisse läks, mida ta oma Isa kojaks nimetas, leidis ta, palwekoja asemel, laubakoja eest (Joan. 2, 14) ja kui ta teist kord jenna tuli leidis ta selle rõwli augu olemat. Kui meie edasi läheme uue seaduse aegse tempel — koguduse juure: Selle alustuse päewal oli see üks palwekoda. „Need kõik olid ühel meelel alati ühes koos,“ loeme meie Ap. t. 1, 14. „Ja kui nelipühi päew kätte sai, siis olid nemad kõik ühel meeles koos.“ Ap. t 2, 1. „Ja kui nemad said Jumalat palunud, kõikus paik, kus nemad koos olid ja nemad said kõik täis püha Waimu.“ p. 4, 31. Kõik Ap. tegude tõendused näitawad, et see üksipalwe kogudus oli ja Apostlite raamatud manitsewad kõiki sellesamale üles.

Langemine esimeses kristlikus koguduses.

Alga peagi muutus kõik. Kirikust tehti kunstikoda, kus ehituskunst, maalikunst ja muusika wõitu pühitsetid. Kirik sai ehetekojaks, sest et nõndanimetatud kiriku teenrid, hülgawates riietes ülesastusid. Kirik sai laubakojaks, kus auastmete ja kõiksugu ainelise kasu pärast sahterdati. Ja, tema sai rõwliauguks, milles jajatuhandate tõetunnistajate elu wägiwaldjelt wõeti. Siis tuli usupuhastus, templipuhastus, mis läbi wähe-malt ühest kiriku osast palju jenna sissetungind kõlwatust wäljaaeti. Alga selle mõju ei kestnud kaua. Wälimus sai küll muudetud aga waim jäi; mitte esimiste kristlaste palwewaim, waid

hilisemate põlweide ilmawaim. Wõi kas on Kristus Ewangeliumi kirikus Issand ja Meister? Kangeltsi mitte, waid teadus, kunst, ja uskmatus on eestjuhid, kellel sõnadigus on; Kristuse ja tema apostlite järele nüüd enam ei küsita. Ilus, puhast kirikuhoone, tore orel ja ilusa kõlaga tornifell on pääasjad.

Ja jenna juure weel kombid, nagu lapseris-timine, pühaõhtusõmmaeg, laulatus ja konfir-meerimine (leeritamine) mis läbi sajad noori inimesi korruga Kristusega ühendatakse, ja seda selles eas, kus kõik murud, nende südamete ligemal on, kui Kristus! Kas see ei ole hingehukkaw pettus, mis kohta meie täie õigusega enda algkirjakohata wõime tarwitada? Ja seda tabab see wastutus? Kas on Jumal kiriku niisuguseks seadnud ja niisugused teenistusewiisid korraldanud? Ei! See on inimeste töö, kirjatundjate ja rahwajuhtide töö, niisama täna, kui see Kristuse ajal oli. Kuidas waatame meie selle pääle? Lubage, et ma ühe teise hädaohu pääle tähendan, mis meid kõiki ähwardab. Mina mõtlen paha mõju hädaohu. Jerusalemmas oli palju awalikke inimesi, kes alles rahwa ülemata mõjul oma „hoosianna“ hõijete ksemele „Woo risti, poo risti“ hüüdsid.

On aegu, kus Pauluse manitsus: „Arge wedage mitte wõdras ikkes usmata rahwaga“ isekraliselt tähelepanemise wäärt on. Uskmatad awaldawad, oma alatise piltega, rahwa pääle mõju ja paljud langewad nende wõrkudesse seepärast, et neil enestel wahetegemise osawus ja isiklik otustamise wõimalus puudub Jumala ees ei wabanda see kedagi, sest et nad tema sõna uurimise ja palwe on hooletusesse jätanud. Seega ähwardab meid siis hädaohu, et meie saame Kristuse ärandjateks ja kiriku — selle sõna wälises mõistes — kaitseteks, selle templi kaitseteks, mille kohta Kristus selle õudse otjuse ütles, et see olla rõwliauguks saanud.

Meid ähwardab hädaohu, et meie uue seaduse lise templi Jesuse Kristuse koguduse, inimeste suusõna õpetustega ärarikkuda laseme, seega selle otjuse alla sattudes, mis Paulus kirjutab: „Kui teegi Jumala templi ärarikkub, seda tahab ka Jumal ärarikkuda, sest Jumala tempel on püha ja see olete teie.“ 1. Kor. 3, 17. Paulus aga nimetab weel ühte hädaohu sellesamas peatükis alates 15 salmist kunni 20.

Ta räägib siin meie ihu templist ja hoiatab kõiki kombusetta elu sisse langemast, misjuguine kaldwus ja hädaohu meie ajal wäga juur on.

See, kes oma enese ehk ka teise ihu roojastab, teotab Jumala templit ja saab seega „rõwli-
liandude“ tegijaks. Hoidku Jumal meid kõiki niisuguse tegewuse eest! Need teod aga kipuwad siis kohe koguduse sisse, kui kogudus enam pal-

vefoda ei ole, vaid ainult jutlustamise koda, muusika koda või õpetajutus; sest igauks, kes palvetamise hooletusse jätab, avab rõõvlitele usse. Ja nüüd lõpetas lubage enda tähelepanekut, ühe armsama tõenäoja päale juhtida, nimelt ühe hääteo päale, mis meile kõigile võib osaks jaada: Kristus läks templisse ja puhastas seda. Tema ei küsinud selleks luba preestritelt; ja kui nad teisel päeval tema tegude kohta aru pärisid, veldes: „Misjuguise väega teed sina seda?“, jättis ta lihtsalt neile vastamata.

Kas jallikime ka meie, et ta meie kirikut puhastama tuleks? See saaks tõesti meie eneste tajuks olema. Jumala kogudusele ei ole see mitte häbi, kui raha vahetajad väija aetatse, see on, need inimejed, kes ainult isiklike huvide teenistuses on ja kes ei taha seega Jumalat austada, et nad temale kõigis sõnakuulelikud oleksid. Kui müüad ja ostjad välja aeti, siis raltid pimedad ja jalutumad sise ja tema tegi neid terveks. Patujed, kellel põlew igatus arapeasimise järele, tulevad kogudusesse, kui isediged neile ruumi wabaks teewad ja panevad oma patukoorma Dnistegija jalgele.

Kas ei taha ka meie paluda, et Kristus oma kogudust kui templit puhastaks? Aga selleks peame igauks oma enese südame templit kõige enne puhastada lastma, meeletuteiades Pauluse manitjust: „Seepärast pühkige wälja wana haputaigen. et teie nuss taigen wõilsite olla . . . ei kurjuse ega kawaluse haputaignas waid selge meele ja tõe hapnemata taignas.“ Issand ise pangu oma käsi meie südame ebajumalate päale ja kõrwaldagu kõik jäält, mis tema ees ei tõlba.

W. Meili „Zionsbilger“ is.

Mis toob tulewik?

„Kuulutage, mis pärast peab tulema, et meie tunneksime, et teie jumalad olete.“ Jef. 41, 23.

Alega võib hiigla museumiga wõrrelda, mis sisaldab arwuta tubade ja galeriide ridasid täidetud kõiksuguste elupiltidega. Maatera on rändaja, kes seda piirita ruumiderida läbi reisirib ja nägemata käsi awab selle ees järgimööda lukustatud tubade ukseid. Ja nii reisirib see wäsimata rändaja alates algusest kunni lõpuni 365 päewa jooksul neid tubasid mööda edasi. Misjuguine üllatus teda igas eelolewas toas tabada võib, ei tea ta mitte, waid ainult seda mis minewikus. Niisama on ka seisuford inimese tulewikuga ja minewikuga. Esimene on meile teadmata, teine teada. Kui inimene uue aasta läwele jõuab, küsib ta eneselt: Mis

küll toob mulle tulewik? Lubishimulik ja kärjitu inimene tahaks hääl meel teada sünnimusi, mis teda ootawad aastu, kui wõi nädala jooksul. Aljalugu jutustab et juba kõige wanemal aegul oli inimesi, kes tõendafid, et nemad tulewiku saladuste walitsejaga läbikäimises seista ja et see neile tulewaid sünnimusi awaldada. Näituseks roomlased kujutasid minewikku ja tulewiku ühe kuu läbi ette, keda nad „Jaanus'eks“ nimetasid.

Jaanusel kujul oli kaks nägu: ühega waatas ta homniku ja teisega õhtu pool. See pidi siis tähendama et temal nii minewik kui tulewik ühtlaselt teada oli. Jaanus oli sellepärast rahwa seas häis kuuluses ja nad mõtlefid, et ta neid kõigi mõjuwamalt hoida võib kurja waimude eest. Igal ajal on kõigi rahwaste seas olnud nõndanimetatud nägijaid, nõidu, tulewikku ettekuulutajaid — seega inimesi, kes tõendafid, et nende ülesanne ja elukutse olla saladusi awalikuts teha ja tulewikku ettekuulutada. Harjumused, nagu kaarti panemine, kae joontest midagi wäljalugemine, tinaga „õnnewalamine“ ja palju muud on weel praegu kristlaste seas üleüldse moeks, mis tõelise paganuse ebausku riismed on ja tõendawad, et inimestel, kes niisuguste asjadega tegemist teewad, tõelise, elawa Jumala tundmine wäga madalal astmel on, kes ainam õige tulewiku awaldaja on.

Sest Jumalitse asju mõistetakse tundmise mõõdu mõõda ära.

Tulewiku awaldamine.

„Salajad asjad on Jehowal meie Jumalal teada; aga mis on ilmutatud, see on meile ja meie lastele ilmutatud. igaweseks ajaks.“ 5 Mos. 29, 29.

Wõimalus tulewikku ette teada, ei ole ühegi sureliku wõimuses, nagu seda nõiad ja kõiksugused ettekuulutajad ja kaeatsujad tõendawad.

Tulewik on nenge filma ees täielises pimeduses. Ainult Jumal võib tulewikku etteteada, sest ainult tema filme ees on minewik ja tulewik ühtlasi alati olewikuna teada. Püha kiri ütleb: „Jehowa salaja asi on neil, kes teda kardawad ja ta seadus, et ta neile seda tahab teada anda.“ Paul 25, 14.

Et paljud inimesed enda niisuguste eluküsimuste otsustamise mis nende eneste jõust üle käib, nõidade ja ettekuulutajate hoolets usaldawad, ilma et nad tõsist nõu ja juhatus Jumalalt paluksid, siis annab Jumala sõna kõigile sellekohaseid hoiatusi ja juhib inimeste tähelepanu kõikide niisuguste asjade tähtsuse päale, kust inimesed sagedaste endale juhatus ootawad.

suured maavärisemised ja sellega kaasas käiwad sündmused, furnute ülestõusmine, tubanda-aastane aeg, kus maatera pime ja tühi elawatest inimlistest olewustest, misjärele maatera puhastus tule läbi ja saatana kui ka kõige kurjade inimeste lõpulik ärarahwitamine saab olema. Ilmutamise raamatu 14 päättis kirjeldatasse kolme ingli kuulutamise läbi ewangeliumi suurt edu wiimasel ajal ja kõige maailma hoiatust tulewate sündmuste eest, misjärele Kristus peagi pilwe pääl ilmub, just niisama nagu teda taewasse üleswõeti. Waata Ap. t. 1, 10. 11.

Oma tuleku aja kohta ütleb Kristus ise, et selle sündmuse päewa ega tundi ükski ei tea; kuid üleüldiseid ajamärke on Kristus ise arwamata palju teatanud, mis läbi lähenevat lõpuaega wõib äratunda. Enne tema üleswõtmist taewasse, küsisid jängrid tema tuleku eelkäiwate sündmuste üle, millest nemad wõiksid tunda tema tagastuleku aega, nagu ta neile oli jutustanud, et ta äraläheb ja tagasi tuleb, oma rahwast enese juure wõtma. Jüngrid küsisid sõnasõnalt:

„Mis peab sinu tulemise ja maailma aja lõpetuse täht olema?“ Kristus ei ütelnud oma jängritele et nemad seda ei tohtiwad küsida, ega ütelnud ka, et seda ei ole neile tarwis teada, waid selleswastu awas ta oma armastawad huuled ja jutustab neile järgnewa sündmuste järjestiku:

„Ratsuge, et teid ükski ära ei eksita. Sest paljud tulewad minu nime peale ja ütlewad: Mina olen Kristus! ja wõtawad palju ära eksitada. Uga teie saate kuulda sõdadest ja juttusid sõjast; katsuge, ärge ehmatage, sest see peab kõik enne sündima aga ots ei ole weel mitte käes. Sest rahwas tõuseb rahwa wastu ja kuningriik kuningriigi wastu, ja nälg ja katt ja maavärisemised on siis mõnes paigas. Uga see kõik on suure waewa hakatus. Siis annawad nemad teid ära suure wiltsuse sisse ja tapawad teid ja teid wihatasse kõigest rahwast minu nime pärast. Ja siis saawad palju pahandatud ja annawad üksteise ära ja wihtawad üksteist.

Ja palju waleprohwetid tõusewad üles ja eksitawad palu ära. Ja et ülekohus wäga wõimust wõtab, lähneb mitme armastuskülmaks. Uga kes otsani jääb kannatama, see peaseb. Ja sedasama armuõpetust peab kuulutatama kõiges maailmas tunnistuseks kõige rahwale ja siis wast tuleb ots. . . . Uga sest päewast ja tunnist ei tea ükski, ei inglidki taewas, kui aga minu Isa üksi. Uga nõnda kui Noa päewad olid nõnda peab ka Inimese Poja tulemine olema. Sest nõnda kui olid päewad

enne wecuputust — nemad sõid ja jõid, wõtsid naise ja läksid mehele sest päewast saadik, kui Noa laewa läks; ja nemad ei pannud seda tähele, kui wecuputus tuli ja wõttis kõik ära; nõnda peab ka inimese Poja tulemine olema.“ Matt. 24, 1—14. 36—40.

Nende asjade kohta oleme ju mõniigi kord ükiskajaliselt kirjutanud ja püüame seda ka tulewikus teha kui Jumal lubab, kuid kõik sündmused, kõlblisel, usulisel, poliitikalisel majanduslikel ja teistel aladel tõendawad ja täidawad päewaselgelt Kristuse kirjeldust wiimase põlwe rahwast ja elust. Kui puud õitsewad teame isegi siis kindlaste, et suwi ligi kui meie ei teaks misjulgune kuu- ja nädala päew meil on. Kas ei peaks meil niisama Kristuse ettekuulutatud sündmuste täideminekust, nägema mis ajal meie elame ja mis meil eel on? Kui meie seda Jumala sõnast ei näe ütleb püha kiri sellest hoolimata, et kord aeg tuleb kus „kõik silmad peawad teda nägema, ka need, kes teda on läbi pistnud ja kõik maa rahwasuguharud peawad tema pärast hulguma. Ilm. 1, 7. Siis tõlawad maise rahuaja ootajate suust hüüded kaljude wastu:

„Pangege meie peale ja pange meid warjule selle palge eest, kes aujärje peal istub ja Talle wiha eest. Sest tema suur wiha päew on tulnud ja kes wõib ees seista?“ Ilm 6, 16. 17.

Teistjulgune on aga tõeliste kristlaste hüüd, kes ennast oma Kuninga tulekus walmistasiid, hoolimata sellest, mis kõiki ootas.

Nemad hüüawad: „Waata, see on meie Jumal, keda meie oleme oodanud ja tema peastab meid; see on Jehowa, keda meie oleme oodanud, olgem wäga rõõmsad ja rõõmsatagem tema ärapeastmise pärast. Ta neelab ära surma igaweseks ajaks ja Issand Jehowa pühib ära filmawee kõige filmade pealt ja saadab ära oma rahwa teotuse kõige maa pealt, sest Jehowa on seda rääkinud.“ Ies. 25, 8—9.

P. P. Pauliini ainetel.

Kolm maailma, minewane praegune ja tulewane.

Arimetatud küsimuste murimine on usulik-ajalooline meie emakehe-maa minewiku, praeguse aja ja tulewiku seisukorra ja siin walitsewate sündmuste kohta, Jumala sõnas awaldatud äralumastamise plaani walguisel. Sellepärast wõtame selle küsimuse aluseks sõnad, mis ülespandud 2. Peetr. 3, 3—7. 13: „Ja

Jeda peate kõige esite teadma, et viimisel päivil tulewad pillajad, kes oma eneste himude järele elavad ja ütlevad: Kus on tema tulemise töötus? Gest gest ajast, kui wanemad magama läinud ilmast ära, jääb kõik nõnda, kui looma algusest on olnud. Aga neil, kes seda arvavad, on see teadmata, et taewad wanast olnud ja maa weest ja wee sees ühes seisnud Jumala sõna läbi; seepärast on maailm, mis siis oli, weega ärauputatud ja hukka läinud.

Aga taewad ja maa mis nüüd on, on seesama sõna läbi tallele pandud ja hoitakse neid tule tarwis kohtu ja jumalakartmata inimeste hukatuse päewani. . . . Aga meie ootame uusi taewaid ja uut maad tema tõutuse järele, kus õigus sees elab." Jumala sõna räägib siin meile selgeste minewasest ja praegusest maailmast kui ka tulewasest uuest maast.

1. Endine maailm.

Sellest on meil teada, et ta Jumala sõna pääle wee seeft nähtawale ilmus. Loomise teadete lähem uurimine näitab, et Jumal selleks kümme sõna tarwitas, kümme selget ütelist: „Saagu“ „maast tärkaku“ eht jälle: „maa toogu wälja.“ Aga ka nendesamade wägede, sõna ja wee läbi häwitati maa ära, weeputuse ajal. Nendes sõnades leiame siis kindlasti esimese maailma alguse ja lõpu. Temale sai alus loomise läbi alguses, kus kõik täielikult loodi ja lõppes weeputuse häwituse läbi. See kõik annab meile põhjust mitmesuguseks uurimiseks ja küsimiseks. Siin juures peame aga meelespidama, et seda on meile teada antud jumaliku ilmutamiste läbi tema sõnas. Kui Jumal oli lõpetanud oma kuue päewa loomise töö oli Eeden, kui looduse kuningale — inimesele — walmistatud asupait, kirjeldamata iluga ehitatud ja kõik maa oli Jumala armastuse wastuhelt. „Ja Jumal waatas kõige see pääle, mis ta oli teinud, ja waata, see kõik oli väga hea.“ Mos. 1, 31.

Niisuguse otsuse kuuleme Jumala enese juust tema töö kohta. Ühtegi lahkeli ei olnud maa pääl, mured ja haigused ei tumestanud meie algwanematepaari rõõmu laule Paradiisis. Kõigekülgne täielikkus walitses igal pool. Nii inimese ihulikkude kui waimulikkude tarwiduste eest, kellele oli kästud: „Tehke sugu ja teid saagu palju, ja täitke maa ja saatke seda enese alla“, oli kõigekülgselt hoolt kantud. Kõik maa wili oli nende omandus ja Jumal ise oli nende juhataja, kes neid kõigeaulisemate loodusetäinse

saladustega tutvustas. 1. Mos. 3, 8. Paistab, et niisugune seisukord ainult lühikene aeg kestis. Peagi langes inimene kawala waenlase pettuse ohwriks ja sai seeläbi jõuetuks Jumala plaani järele maailma walitsejaks olla. Patulangemine ei ole muinasjutt.

Sirmuäratawa selgusega on saatankil Jumala seadusewastane saladus maailmale oma templi pääle wajutanud ja seda mitte üksi looduse ja elajate ilmale, waid iseäralikult oli inimese iseloomus, mis saatana ärakukkawa plaanile ohwriks langes. Patt, see Jumala käsust üleastumine, tõi halasti oleku tunde, haiguse ja surma. Eedeni wärawad suluti inimese eest ja tee, elupuu juure, pandi kinni. Kuid siiski ei jäätud inimest selle kurja waenlase saagiks lõpulikult, waid temale anti abi wõitlemiseks waenlase vastu. Naisesoo läbi tõotati üht äralunastajat saata, kes pidi maa pääd rõhuma. Kuid madu pidi inimesesoo kanda rõhuma, mis iseäranis selgesti ka selle Äralunastaja elus Kolgatalt meile filmi paistab. Juba Paradiisi wärawates toodi ohwrid. Rain ja Abel olid ka ohwerdajate seas. Ühest werest kahesuguse iseloomuga wennad, kahe sugused ohwrid, mis näitasid järgnewate põlweede saatuse pääle.

Abel tõi, uskudes Jumalale sellekohast märguandmist, werise ohwri, mis Jumal vastu wõttis; Rain tõi aga fellowastu ilma wereta ohwri, mis ka ta usku ja sõnakuulmist Jumala käsu vastu ei awaldanud ja nõnda kõikide Jumala põlgajate pääks sai. 1 Joan. 3, 12, 13. Abeli usuohwer räägib tänagi weel, sellepääle waatamata, et Abel ise juba ammugi surnud. Ebr. 11, 4. Siin näeme selgeste, et äralangemiseks ei olnud tarwis tuhandeid aastaid, waid et see kohe esimeste inimeste ajal oli. Äralangemisele seadis Looja kohe Kristuse asetäitja ameti vastu, mis ilma pikaastmelise arenemiseta, uuestiündimise läbi ülewelt, inimest oma algseisukohale tagasi aitab. Selleks awaldab siis selgeste loomise põhjusmõte ja ei mitte arenemine, mille poole uuema aja ilmawaade kolduma näib.

Sii glasamul wõttis jumalakartmatus ja ärarikkumus maad. 15 aastasaja keskel, mil ainult 10 rahwapõlwe elasid, mis Jumala sõnast selgeste leiame, langes inimesesugu kaugele Jumalast ja nende elu wiikid olid nii jõledad et Jumal otsustas esimest maailma ärakäwitada 1. Mos. 6, 3. Noa, kes jumalakartlik oli (1 Mos. 6. 9), sai käsu laewa ehitada. See laew pidi olema nende peastjaks, kes tahtlikud olid senna sisse minema.

120 aasta jooksul kuulutas Noa selleaegse maailmale Jumala plaani ja omandas seega usudiguse. Eht Jumal küll Noa jutluse tagajärge ette teadis, andis ta igale ühele võimaluse oma saatust valida. 120 aastat kuulutada et 8 hinge ärapeasta! 1 Peetr. 3, 21. See paistab meile liig vähe; kuid see on ainult meie silmis.

Noa ühes oma perega peasteti weepu- tusest teise maailma ajajärku. Praeguses maailmas on veel täna palju tõendusi mine- wiku weepu- tusest, mis üle kõigekõrgemate mägede tõusis.

Hüigla weeelutate kondikawad ja palju muud, mis leitud kõigekõrgemate mägede pinna õdne- stikudest, kuhu neid wesi tõrd kannud, on Jumala sõna tõendajad.

Noa, ühes oma perega, jääb nüüd tule- wate rahwapõlwe- de algifaks. Laew asetub Urarati mäe madaliku- le ja kõik elawad ole- wused astuwad maapinnale, mida püha kiri „teiseks maailmaks“ nimetab. Kuid misju- gune wastolu esimise maailmale! Igal pool, kuhu aga silm ulatab, walitseb häwitus ja sõdumene. Selle kirwa waatepildi põhju- seks on inimese sõnaluulmatus olnud oma Looja vastu. Nüüd teeb Jumal Naoga uue seaduse wikerkaare märgi all. „Oma wikerkaare olen maa pilwesse pannud, ja see peab seaduse täheks olema minu ja maa wahel.“ 1 Moos. 9, 13. Palju aastaid on sellest ajast ajamerde woolanud, kui Jumal inimesega seaduse tegi ja tema on oma sõna ustawalt pidanud.

Ka täna särab veel wikerkaar imeilus- tes wärwides ja kuulutab meile Jumala halastusest ja armastusest.

II. Praegune maailm.

Läbi kõikide ajajärgude läheb Jumala plaan temast seatud lõpueesmärgi poole. Tema eesmärk on äralunastamine ja täiu- sele wiimine. Kristus sai inimeseks ja tuli Jumalast määratud wiisil ja ajal. Tema kannatas „kannardõhumist“. Tema suri meie eest ristil pääl ja täitis seega kõik warju- teenistuse õhwrud, alates Abeli õhwriga Paradiisi wärawates. Praegusel maailmal on ka omaaegne Noa, nagu see esimesel oli. Ewangeliumit kuulutatakse kõiges ma- ilmas. Wana kui Uue seaduse ajajärgud on rõõmusõnumid kuulnud. Prohwetid sead- sid ülesse Jumala käsu järele palju teenäi- tajaid mälestusmärkideks, mille abil meie oma aega wõime tunda. Nagu esimene maailm õnnelise eluga alustati ja kirwalt lõppes, niisama on ka teise maailma saatus.

Teist maailma „hoitakse tule tarwis kohtu ja jumalakartmata inimeste hukatuse päewani“. Tuli peab kõik jumalakartmatad ärähäwi- tama.

Sellepärast on kõik usklikud ühes usuija Abraamiga seisukoha wõtnud, jäädawat kodu- maad otsida Ebr. 11, 13—16. Kõik tunde- märgid tõendawad ja näitawad seda et praegune rahwapõlv kõigetülgsele sõdumene- sele ja häwinemisele vastu tõttab. Weepu- tus on Kristuse sõnade järele maailma lõpe- tuse eelpilt. See on üks pühalik tõdeasi.

Niisama kindlasti kui minewiku maailm wee läbi hukka sai, nii peab see ka praegu maailmaga olema tule läbi. Sõnutamise raa- matu 14 päätükis on Jumal wiimise hoia- tuse ülespanna lastnud. See on kolmekordne ingliluulutus eht igawene ewangelium. Seda wastuwõtta tähendab elu ja ärapeastmist; seda äratõugata, surma.

Teine advent- aeg eht Kristuse teine tule- mine on sulle ees, kus Jumal oma rahwast kogub. 1. Tesf. 4, 16—18; Matt. 24, 29—31. „Alga nõnda kui oli Noa päiwil, nõnda peab ka inimese Poja tulemine olema . . . nemad sõid ja jõid, wõtsid naissi ja läksid mehele sest päewast saadik, kui Noa laewa läks; ja nemad ei pannud seda tähele, kuni weepu- tus tuli ja wõttis neid kõik ära; nõnda peab ka inimese Poja tulemine olema.“ Matt. 24, 37—39. Tähtsamad, weepu- tuse eel walitsewad põhimõtted rahwa seas olid 1. ilulised huwid esimesel plaanil, 2. liha meel ja seel: kohased teud, 3. ükskõiksus ja hoolimatus usuliste asjade kohta. Kui meie ajal teist oleks, siis oleks tõeste mõtlema- tus wiimasest ajast rääkida. Alga veel iialgi ei ole olnud niisugust Jumalalalgawat, waimu- likkude asjade kohta ükskõikist ja iseteadwat ajajärku, kui just meie aeg. — Täna on aga veel armuaeg. Rutta, kuni veel hilja ei ole!

III. Tulwane maailm.

See aeg läheneb kiirelt, kus meie ma- lera patu needmise alt wabaks saab. Ühes inimesega tabas ka teda Jumala needmine ja nagu inimene patu järeldusel surma saagiks langes, niisama ka kõik loodus siin maakeral. Alga nõnda nagu inimese jaoks üks uuest- sündimine ja ülestõusmine on, nõnda saab ka maa uuendatud.

„Ja ma nägin uut taewast ja uut maad; sest esimene taewas ja esimene maa olid mööda läinud ja merd ei olnud mitte enam. Ilm. 21, 1. See on nüüd Jumala laste jäädaw kodumaa. Ärallunastamine tähendab dieiti uuestloomine. Sellega on Jumala armu-

nõu lõpule või täiussele jõudnud. See uus maa saab olema waba patust ja selle needmisest, sest saatan ja tema kaasinglid samuti ka kõik kes ei ole wabatahtlikult kurjast lahkunud, saawad tule läbi otse. Ilm. 19, 20; 20, 9, 10. Sel wiisil on siis kõik jumalakartmatad, mille järeldusel nad äraneeetud olid, ära kaotatud. Ilm. 22, 3. Pätt on jäädawalt ära kaotatud. Jumalakartmatad surewad ühte „teise“ (Ilm. 20, 6) surma mis jäädaw surm on, kus enam olemasolemist ei ole ja just sellepärast, et nad on Kristuse, selle „teise Abdama“, kes ülestõusmine ja elu on, ärapõlganud. Ioan 14, 6; 3, 16. Ilma Jumalata ja Kristuseta ei ole elu. 1. Ioan 5, 12. (Tärgneb.)

Jumala armastuse „ei.“

„Sulle saab küll minu armust.“

2. Kor. 12, 9.

Nende miimesuguste õnnistuste hulka, mis Jumalik halastus meile lasseb osaks saada, kuulub ka üks, mis meie pea alati kaldume tähelepanemata jätma, mis selles avaldub, et Jumal mõned meie soovid täitmata jätab.

Meie kõik teame enam vähem tänuilikut jutustada neist annetest, mis meie iga päew Jumala käest vastu võtame. Kuid arvamata juur õnnistus sisalub selles, et Jumal meile nii mõndagi soovi ei täida.

Üks iseäraliselt jumaliku tarkuse ja waimuannetega walgustatud isik ütleb selle kohta lühidalt aga selgelt järgmiselt: „Oh mis sugune tõsine hoiatus! Meie täname Jumalat selle eest, mis tema armastus lasseb meile osaks saada, aga meil ei ole vähematki aimdust, mis Jumal ei lasse meie juures korda minna, ega meid teha“.

Ja kindlasti avaldub Jumala armastus iseäraliselt selles, et tema meid aimamata hädasõhtude eest hoiab; et meile tihti ära ütleb, mida meie tungiwalt oleme palunud, kuid mis oleks meile, õnnistuse asemel õnnetuseks saanud, kui ta seda oleks lasknud korda minna.

Ühe wäitese wahesõhtumise läbi peeri üks raudtee rong teel nii kaua kiuri, et see üks tund oma määratud ajast hiljemalt lõpujaama jõudis. Suurem osa reisijaid olid selle üle äärmiseni rahutunud ja õnnetunud; mõnede üllikute hädaldamine oli pea kirjeldamata. Põhjus oli see, et nad rongi wiibimise tõttu enam laewa peale ei jõudnud, millega nad edasi reisida tahtsid ja nii muutis see kõik nende reisi plaani. Mis aga juhtus sel õõsel laewaga merel? Sacral p...

tuli lahti ja paljud said see läbi surma. Mahajäänud reisijate kurvastus ja rahulolematuus muutus südamlikuks Jumala kiituseks, kes neid nii armulikult oli hoidnud.

Miisugused juhtumised on arvamata palju. Iga kohtlase inimese elus on Jumal oma wägewat kätt kaitsemiseks awanud, kuigi mitte igal pool ühejarnatjelt.

Iga kristlane, kes oma minewiku elu pääle tagasi mõtleb, leiab oma elus palju juhtumisi, kus Jumala käsi teda imelikult saatuse läbi, mis seekord temale nii täiesti vastu meelt oli, elu hädasõhu kui ka muude sarnaste õnnetuste eest on hoidnud. Paljudest meie plaanidest, mida uii sagedaste kindlalt ja iseteadwalt etteawatame ja mis nii paljutõotawad paistawad, tõmmab Jumal imelikult juhtumistega kriipsu läbi ja juhib meid teele, kus meie ihulikku filmale pääle kahju ja mõruduse, midagi hääd ei paista.

Üllik paenutab enmast nii sagedaste, oma enese mina filmis, soovimata saatuse allo, kuid tihti näeme warsti, et see Jumala ümberkäimine, mis meile walusaid wõitlusi tõi, tema armunõu meie vastu oli ja meid hädasõhu ja kahju eest hoidis. Jumalik armastus ütles meie soovidele „ei“.

Kes küll wõiks welda kui mitmest nägemata ja mõistmata hädasõhust Jumal teda igal päewal eemal on hoidnud? Reisija kes pääle tormisel merel hädasõhulise reisi õnnelikult sadamasse jõuab, on südamest tänuilik, et Jumal teda hädasõhust peastis. Kui aga wäiksel, tormita merel sõidetatse, siis ei tule inimesel mõttejegi Jumalat tänada.

Ja ometigi, kas ei ole see weel enam filmaspaistwam jumalik kaitse, kui päästmine tormist. Wiimasel juhtumisel hoidis Jumal kindlalt isegi hirmu eest, mis kohutawa hädasõhu ajal harilik nähtus. Iga inimese elu on üks katkestamata Jumala armulise hoiu ahelik; sest meid ümbritsewad igal filmapilgul hädasõhud. Ja siiski unustame meie sagedasti Jumala, kelle kaitse meil ainjam wõimalus elada. Paremal juhtumisel täname teda siis, kui oleme mõnest iseäraliselt filmaspaistwast õnnetusest peasenud aga kas täname ka teda siis, kui meid nähtawad hädasõhud ei ähwarda ja kas peame meeles, et ainult tema armu kaitse all wõime rahulikult elada? Seda sama wõime welda ka waimulikude asjade kohta. Jumala armastus peab nii sagedaste meie kõige armsamatele plaanidele ja soovidele „ei“ ütlemata. Kui sagedaste teeb tema meid armastades, meie ilmalikud plaanid tähele, mis auahnus ja palju muud meid kättepuudma hukutawad.

Tema teab, et nende asjade kättejaamine, kui mitte surma siis ometigi meile waimulikult

kahju toob. Võib olla oled ja ärimees ja sinu pea püüd on haljale ofsale saada; kuid iga püüe, mis ja selle teostamiseks ettevõtab, läheb nurja.

Ea vaatad muidugi selle kui õnnetu peale, ja ei juuda kuidagi mõista, kuidas teised, kes selleks väiksemaid jõupingutusi teevad, omeli sihile jõuavad. Võib olla eht võtab sinu sees juba mõte maad, et Jumal ülekohtune on.

Tea, et see on Jumala armastus, mis sinule sarnaseid peitumusi jaadab, mis ja nii valusaste kahjustab; sest Jumal teab, et sinu aineeline edasijõudmine mõjaks väga taktistavalt vaimuliku elu peale. Sellepärast ei või tema sind armastades, sulle ajalikku hääd elu ja pehmet põlve osaks saada lasta. See on matšew kõige meie maitsete püüete kohta. Inimesele kõik lubada, mida tema tahab, oleks teda kindlasti hukka saata.

See, mille järele meil nii sagedaste waigistamata igatsus on, ei ole alati leib, vaid kivi. Tee, kus meie filmis ainult roosid kasvavad, on tõelikult osaste ja viib meid loodetava paradüüsi asemel, pimedusesse ja hukatusesse; ja kui tihti palume ja hädaldame meie asjade pärast, mis meile ainult hääd töötavad ja kui see lõpeks meie käes on, siis näeme, et oleme valusalt peletud.

Mõnikord paistab tee, mida mööda meid Jumal juhib, tõeste väga tume ja kole olema.

Meie kõigeparemad lootused lähewad nurja; meie kõige ilmasütamad rõõmud ja lootused saavad purustatud, kui nähtsiinud lilled jalatee pääl; meie kõige armsamad südamesoovid jäävad täitmata. Kui meie aga jumala lapsed oleme,

siis ei pea meie mitte kahlema, et ka iga Sumalik „ei“ meile õnnistuseks saab.

Seda mõtet filmas hoides kõrvaldub meie vaimlikelt silma piirilt eesriie, mis nii mõneki kuulmata palwe üle lasub. See, mis oleme nii väga igatsenud, et tooks meile kasu vaid kahju.

Teisest küljest jällegi on nii mõnigi asi, millest soovime wabauneda, meil sijemise inimese kasvamiselle nii väga tarviline.

Kui Jumal meid enda järelläijateks kutsus, siis ei töötatanud ta meile maijet hääd käekäiku.

Meile on küll kallid töötajed osaks antud, nimelt: „Oleme meie nüüd lapsed, siis oleme meie ka pärijad nii hästi Jumala pärijad kui Kristusega pärijad.“ Aga kirjab lohe juure: „kui meie temaga kannatame, et meie ka temaga aun siisse saame“ Rom. 8, 17. Kristusega pärijad olla, tähendab tema elus avaldatud iseloomu omandada, enne kui võime tema aust ja rõõmust osa saada. Meie ei pea unustama et Jumala igal kasvatusel abindul oma eesmärk on. Tema tahab meist „astjaid“ teha, mis tema võiks tarvitada. Et kord nii aulist eesmärki kätte saada, selleks peame püüdma Jumala plaanisid mõista ja valmis, olema ajalisi ja filmapillseid mõnujusi wabalt äraütlemata, et Jumal meid parema asja jaoks võiks valmistada.

Kõik, mis meid takistab täielikult Jumala teedel käimast, toob jäädawat kahju, sellepärast oleme valmis, kõike, mis Jumala sõna meilt nõuab, rõõmuga äraütlemata ja tema jälgedes käima.

Rodukolde.

Ella Simpson, ümbruskonna walgustajana.

C. L. Daylor.

5. järg.

Proua Simpson tahtis asja kohta täieste selgusele jõuda, sellepärast nõudis ta õpetajalt otsekohesest wastust. See iseenese eest kõnelew tõde, mis tema tütar õpetajale oli ettekannud, oli ema peale suurt mõju avaldanud ja tema ei leppinud sellega, et õpetaja seda küsimust ainult kaudselt oleks seletanud eht võib olla hoopis sellest tähelepanemata mööda läinud. H-ra Dreher, wastata, olge hääd selle küsimuse peale nõnda, et meie kõik

jeda täiesti mõistaksime. Teile peaksid wist ilka mõned teised kirjakohad teada olema, mis Ellast ettetoodud kirjakohadele risti vastu käiwad; sest ma olen sagedaste Teid rääkima kuulnud, et piibel mitte täieste kokkufõlas ei olla.

Kas ei leiaks Teie mõnda kirjakohata, mis õpetab et tubakasuitsutamise päris kõlbulil ja lubatud oleks? Cune kui h-ra Dreher wastata sai, ütles h-ra Simpson et toogu Ella tõendus, et tubakas tema hingele kahju

tegemat ja jätkas sellepärast kõnet üteldes: „Ma tahaks, et minu väikene jutlustajanna siin seletaks, kuidas üks jõuluroog ehk ka tükk hääd, wana tubakat, mida ma sibu pistan, minule hingelist kahju teha võiks.“

Kui ma kord suren, siis tahan seda wäliselt, nähtawast Simpsoni, kes tubakat armastab, maha raputada ja ihust wabanenud hingena taewa poole hõljuda.

„Eks teie usu ka nõnda, h-ra Dreher?“ „See on just meie kiriku õpetus,“ wastas õpetaja.

„Mõni päew tagasi lugesin üht hutwitat raamatut,“ ütles h-ra Simpson, „milles muu seas ka üks haua päälkivi oli üleskirjutud, mis järgmine oli:

Hauas, muru all, puude warjus,
Puhkab „Salomo Ernes'e korjus;
Ernest ei ole siin, waid ainult lest,
Ernes taewa läks — maha jäi lest.“

See sisaldas minu mõttes üht tähelepänemise wäärt osa usuteadusest; oli kui minu südamest wõeldud ja mõjus mu pääle imelisel rahustawalt. Kui see nii õige oleks, siis wõiksin õige rahulikult kuni surmani tubakat tarvitada, teades et surma tunnil tema mõju ühes minu kehaga maha jääb. Aga ma pean tunnistama, et Ella siin midagi luges, mis selle wastu õpetama näib ja praegu oma mõistewõimu kokkuwõttes ei leia ma nii ruttu wäljapääse teed. Need ettelõetud kirjakohad kõlasid nii selgelt ja arusaadawalt et isegi minu mõistus, mis eluagsest tubakamürgist tuimestatud, seda kuuldes täielikult rahulikult ei wõinud jääda. Ella, ma tahaksin et sa midagi hinge elu ja seisularra kohta ette tooksid, kui sa sellest midagi tead.“

Ehk küll kasimuse ja elu harjumuste kohta nii paljugi Ellal südame pääl oli rääkida; kuid et nende jutulõng kord hinge küsimuse juurde oli kaldunud, ja et isa seda just soovis, siis oli ta ka sellest walmis rääkima. Oli ja Ella enese elus just hinge suremata oleku uurimine suure muudatuse toonud, kui ta koolis olles inimese olemuse ja lõpuliku saatuse kohta selgusele jõudis; seda mõistet soovis ta ka enda wanematele selgitaga.

„Noh isa,“ ütles Ella, „ma olen sinu soovide üle rõõmus ja walmis sinuga hinge elu küsimust uurima, nii palju kui seda Jumala sõnast leida on. Ma olen weel ise küll wilumata piibli mõistmises ja sellepärast on õpetaja Dreheri siinolek minule kaunis piinlik. Sellest wõiks ehk keegi järeldada et ma liig iseteadew tahan olla ja küsimusi, mis põhjaliktu tundmist ja sügawat püha

kirja uurimist tarvitawad, liig lergemeelselt ja pälistaudselt ofustan.“

Kui sina ja ema seda just soovite, siis olen walmis seda mõtet nii palju seletama, kui mõistan ja selleks piiblist selgeid ütelsi leian.“

„H-ra Dreher on sellepärast siin, et ma teda siia tulla palusin. Mina tahan, et tema ka peaks kuulma, mis sa meile õpetad ja mina ootan temalt, et ta meile näitaks, kus ja mis sügusis asjus ja walet õpetad.“

Tema usub, et julle olla koolis wastuolssa asju õpetatud. Mina ei tea, kas keegi nii on. Sellepärast on minu soov et h-ra Dreher siin täna wahelohtuniku osa oma pääle wõtaks ja kõik sinu walemõtted awalikult teeks. Muidugi saab ta, nagu mina seda soowin ja nagu see ju iseenesest mõistetaw on, selleks piiblit kui tõenduseabinõu tarvitama. See siis kohe algust, tütrekene.“ Ellal oli oma märkuste raamatulene käepärast, mida ta koolis kogunud ja ta tegi kohe algust.

„Õdigeenne tahaksin ma lühidalt jutustada,“ ütles Ella, „mida mulle enne õpetatud ja mida ma ka uskusin. Mulle õpetati et inimene on suremataks loodud; see tähendab, et Jumal sureliku ihu sisse suremata hinge asetab.“

Nii nagu isa, wähe aeg tagasi, ühe salmiku läbi ettetõi, inimese ihu ja hinge erne kauna ja teraga wõrreldes, ehk küll keegi hinge asukohta hinges ei teadnud ja mis see hing diete on — nõnda uskusin ka mina.

Mina mõtlesin et hing, kui üks osa Jumalast, ei wõi ialgi surra ja peab lõppemata ja igaweste elama olgu see hääs ehk halwas paigas. Muidugi ei teadnud ma midagi selle üle rohkem, kui mis mulle õpetati, aga teadmata põhjusel ei meeldinud see mõte mulle ialgi, et Jumal kõik hääd inimesed nende surma korral oma juurde wõtab, aga patused, kes õnnistegijat kuulnud ega leidnud ei ole, igawesti piinatud saawad. Isegi siis kui ma suuremaks lastwasiin, paistis mulle selle küsimuse walgel, et Jumal inimesi ainult teatud mõddul ja osalt armastab, kui ta neid, kes hukka saawad, nende ajaliku ja üürilise elu pattude eest igaweste ehk lõppemata piinab ja waewab.

Sellepärast püüdsin ma nende mõtetega wõimalikult wähe tegemist teha.

Kui siis minu väikene wend suri, uskusin ma muidugi, et tema taewas on. Isa ja ema uskusid seda kindlaste ja kui ma dieti mäletan, siis jutlustas seda ka õpetaja h-ra Dreher haua juures. Aga —“

„Alga Ella“, hüüdis proua Simpson wähele, ega sa siis ometi ei tahtle, et meie wäikene Heinrich taewas on?”

„Proua Simpson,“ ütles õpetaja, „ma olin päris kindel, et Ella teile oma jutustustega warsti ihu karwad püsti ajab. Nüüd näen et see tähipäält nii läheb. Ta on jääl koolis põhjusmõtetele õpetatud, mis meie kristliku kiriku õpetustele hoopis wõõrad ja wastu on. Ella, kas teie tahate sellega oma emale öelda, et teie wend ei ole weel taewa rõõmus,“ ütles õpetaja wähele.

„Wasta nüüd, Ella! Kes küll oleks wõinud seda uskuda, et sa —“

„Ja, ja, ema, küll ma wastan. Ma küsin õpetaja h-ralt — sest tema tunneb ju piiblit — kas kõik hääd inimesed surma järele kohe oma palga saawad.“

„kindlaste.“

„Kas ei ole ühtegi erandit olnud?“

„Ei, mitte ühte pole selles wäljaarwatud. Abel on sääl, Enok on sääl, Abraam ja Mooses on sääl. (Teie teate ju et Mooses Kristuslega äraseletamise mäel oli) ja Daawet, Elias (eks ju Elias weel rääkinud Jeesuslega) ja kõik teised.“

„H-ra Dreher, Teil on piibel käes, ma palun lugege 1p. t. 2, 29 ja 34 ja seletage neid kirjakohhti meile. Õpetaja lõi ülesantud koha lahti ja luges Peetruse jutlusest järgmiselt: „Mehed, wennad ons luba julgeste teile rääkida peawanematest Daawetist, et ta tema on surnud ja maha maetud ja tema haud on meie juures tänapäewani.“ „Sest Daawet ei ole mitte taewasse läinud aga tema ütles: Issand on ütelnud minu Issandale: Istu minu parema poole.“

„Kas Teie ei oleks nii lahke“, ütles Ella, „ja loeks weel ennem, kui Teie selle kohta seletust annate, Daaweti enese sõnad senna juure, mis ta ise enne oma surma ütles. Need on kirjutatud 1. Kõn. 2, 12.“

H-ra Dreher luges: „Kui Daaweti päewad ligi tulid, et ta pidi surema, siis andis ta oma pojale Salomanile käsu ja ütles: Mina lähen kõige maailma teed.“ „Noh, h-ra Dreher, mis seletust wõiksite meie selle kohta Teil kuulda, kui — nagu teie ütlesite — selles ühtegi erandit ei ole kõik õndsad kohe taewa saamad; piibel ütleb aga selgeste, et Daawet ei ole taewasse läinud ja tema ise ütles ta enne surma, et ta tema senna läheb, kuhu kõik teised on läinud?“

Nähtawaste ei olnud keegi õpetajale emme, niisugust küsimust ettepannud. Ta wiivitas.

Sellest saadik, kui isa Ella kirja oli lugenud, oli tema sifemises üks-imeelik wõõras tunne tõusnud enda praeguse seisukorra kohta ja tema igatses paremaks inimeseks saada; tema siamaalne elu paistis, kui ei oleks see täiesti korras. Ta ei mõistnud enese sifemist igatsust weel täielikult aga wähemalt ühe asja kohta oli ta otsusele jõudnud — ta tahtis, tähelepannes enda siamaalseid läbielamisi, oma enese kohta awalik olla ja tõde rohkem piiblist tundma õppida, nii palju kui see iial wõimalik. H-ra Simpson mõistis kohe, kui õpetaja neid salme luges, et kui sõnadel üleüldse tähendus on, siis kuulnud mõtte järele kõik õndsad ühes teistega ka Daawet — ei ole kohe pärast surma oma palka kätte saanud ega taewa läinud; ja kui ta õpetaja wiivitust wastuse andmise juures nägi, tundis ta ennast sunnitud olewat ütleva: „Mitte kõrwale põigelda, h-ra Dreher. Mis on nende sõnade õige tähendus ja kuidas neid mõista?“

„Issa, kas ma ei tohiks h-ra Dreherile ütelda, kui ta järele mõtleb, ja juhtumisel, kui ta ei peaks teadma, et Moosese ja Elia wiibimine äraseletamise mäel on kergeste seletatav ilma uskumata, et inimesed kohe oma surma korral palka saamad.“

Mooset ei aratatud mitte harilikus korras ülesse ja Enok kui ka Elias ei surnudki waid neid wõeti ju elusalt taewa. Eliase lool ei ole surmaga midagi tegemist; ja kui Mooset enne pidi surnust ülesäratama, kui ta taewa minna wõis, siis ei ole ka see juhtumine selle õpetuse tõenduselks, mida meile lapselt saadik õpetatud, et kõik õndsad kohe peale surma taewa minewat.

„Kas ei ole õige?“

„Ma pean tunnistama, et see üks haruldajelt keeruline küsimus on,“ ütles õpetaja. „Ma panen ette, selle küsimuse wastamist teiseks korraks jätta.“ „Wäga hääl! Homme õhtul?“ küsis hra Simpson.

„Mina olen sellega wäga nõus“, ütles proua Simpson senna juure. Õpetaja soowis hääd ööd ja lahkus.

„Ma mõtlen ta kardab,“ ütles h-ra Simpson, lamina ees süsa korraldades. Inimesed räägivad siis „keerulistest küsimistest,“ kui neil õige wastus puudub. Ka läks ta wäga ruttu ära! Muidu oleks ta kindlaste meile õhtu einetele jäänud.

Tema peab selleks tõendusil leidma ja neid meile awaldama. Ma tahan selle eest hoolt kanda, et ta homme õhtul jälle siin on. Küll teie näete.“ (Järgneb.)

Leheküljed

79 ja 80

on puudu